

Chr. Michelsens Institutt

Styrets beretning 2003

Chr. Michelsens Institutt er landets største forskningsinstitutt på utviklingsprosesser og menneskerettigheter i sør med nærmere 40 forskere tilknyttet virksomheten. Det geografiske fokuset er Afrika sør for Sahara, Asia, Midtøsten og Balkan. Instituttet utfører forskning og oppdrag innen fagfeltene

- fredsbygging
- menneskerettigheter og demokratisering
- global økonomi og utvikling
- reformer i offentlig sektor
- bistandspolitikk og virkninger av bistand
- fattigdom og sosial endring
- naturressurser.

Forskningen ved instituttet har primært et anvendt siktemål. Målsettingen er å utføre forskning av høy kvalitet som også kan bidra inn mot politiske beslutningsprosesser og offentlig debatt om internasjonale utviklingsspørsmål.

I tillegg til prosjekter finansiert av Norges forskningsråd utfører instituttet tjenester og oppdrag for beslutningstakere i offentlig og privat sektor. Oppdragsgivere er i første rekke norsk og nordisk offentlig forvaltning, men CMI tar også på seg oppdrag for det internasjonale bistandssystemet (FN, Verdensbanken, utenlandske bistandsorganisasjoner).

Den faglige virksomheten i 2003

2003 ble faglig sett et godt år for instituttet. Den faglige aktiviteten målt i publisering, avlagte dr. grader og prosjektvolum har aldri vært større. Styret velger å trekke fram følgende høydepunkt:

Afghanistan

Forskning og mediekontakt i tilknytning til det internasjonale engasjementet i Afghanistan var fortsatt et viktig innsatsområde for instituttet i 2003. Flere prosjekter både for norske og utenlandske oppdragsgivere ble gjennomført. Forskergruppen har også vært aktiv i norske media og profilert instituttet på en god måte.

I september gjennomførte instituttet en rundebordskonferanse i Teheran i Iran omkring tvungen repatriering av afghanske flyktninger. Instituttet utvikler dessuten en Web-side på Afghanistan omkring fredsbygging i et regionalt perspektiv. Forskergruppen er i ferd med å avslutte en rapport om *Conflictual Peacebuilding: Afghanistan two years after Bonn*. Alle disse tre prosjektene er finansiert av det norske Utenriksdepartementet. Fra og med 2004 vil instituttets forskning på feltet fredsforskning bli organisert i et eget strategisk instituttprogram som vil være delfinansiert av Norges forskningsråd.

Ferskvannsfiskerier i Afrika

Forskningsprogrammet *Management, co-management or no management? Major Dilemmas in southern African fisheries* ble avsluttet i 2003. Prosjektet har gjennom en 4-årsperiode vært finansiert av Norges Forskningsråd og har vært et tverrfaglig samarbeid mellom disipliner antropologi, økonomi, biologi og geografi. I alt et 20-talls forskere har vært tilknyttet programmet.

Programmet har undersøkt tradisjonelle forvaltningssystemer innen afrikanske ferskvannsfiskerier og sammenlignet betydningen av klimatiske og sosiale faktorer for forvaltning og reproduksjon av fiskebestander. Synteserapporten fra prosjektet ble i 2003 publisert av FAO og finnes tilgjengelig på FAOs hjemmesider (www.fao.org/fi).

Skattesystemer i Afrika

Prosjektet *Taxation, Aid and Democracy* ble også avsluttet i 2003. Prosjektet har hatt deltakelse fra skandinaviske og afrikanske forskere og har i tillegg til støtte fra Norges forskningsråd også hatt en dansk komponent med finansiering fra Danida. Prosjektet har vært en komparativ studie av skatteinnkrevningssystemer i flere afrikanske land (Uganda, Tanzania og Namibia) og har undersøkt utvikling og funksjon av både sentrale og lokale skattesystemer. Ytterligere informasjon og publikasjonslister finnes på CMIs hjemmesider.

Publisering og avlagte dr.grader

Publiseringen ved instituttet fikk et markant løft i 2002. Styret kan slå fast at dette nivået er beholdt i 2003. I tillegg til 17 artikler i internasjonale tidsskrift med referee, har forskere ved instituttet også publisert 7 bøker på internasjonale forlag, derav 4 antologier og 3 monografier.

Det er en sentral utfordring fortsatt å stimulere den publiseringskulturen som har etablert seg ved instituttet, blant annet gjennom å legge forholdene bedre til rette for at instituttets forskere kan prioritere publisering av sine resultater. 4 kandidater har i 2003 disputert for dr. graden, 2 ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Bergen og 2 ved Norges Handelshøyskole.

Prosjekter og kunder

I 2003 utførte instituttet i alt 150 forskningsprosjekter og oppdrag for i alt 34 mill. kroner for eksterne kunder. Norsk forvaltning (UD og Norad) er fremdeles instituttets viktigste oppdragsgiver. NORAD stod alene for 38 % av prosjektinntektene i 2003.

Prosjekter utført med støtte fra Norges forskningsråd utgjorde 15 % av den totale prosjektporteføljen. I 2001 var inntektene fra NFR 6,7 mill. kroner. I 2002 var omsetningen sunket til 4,4 mill. kroner, mens regnskapet for 2003 viser en moderat økning til 5,4 mill. kroner.

Instituttet har konsolidert sin stilling i utenlandsmarkedet. Prosjektfinansiering fra utenlandske og internasjonale organisasjoner økte betraktelig i 2003 og utgjorde totalt 32 % av prosjektinntektene. I kroner økte inntektene fra utlandet fra 6,5 mill. kroner i 2002 til 10,9 mill. kroner i 2003, dvs. en økning på 68 %. Styret har tro på at denne tendensen vil holde seg. Videre inntektsøkning vil i stor grad være avhengig av

fortsatt ekspansjon internasjonalt. De viktigste utenlandske samarbeidspartnere er Department for International Development (Storbritannia), de nordiske bistandsmyndigheter (Sida i Sverige og Danida i Danmark) og det multilaterale bistandssystemet (Verdensbanken og FN).

Instituttet mottar også en basisbevilgning fra NFR som i 2003 var på 10 mill. kroner. Basisbevilgningen anvendes til å delfinansiere instituttets strategiske instituttprogrammer og bibliotek samt til egeninitiert forskning.

Økonomi

2003 videreførte den positive økonomiske utviklingen fra 2002. Netto prosjektinntekter økte med 15 % i forhold til 2002, fra 17,3 mill. kroner til 19,9 mill. kroner. Totalomsetningen ble 49,5 mill. kroner mot 42,4 mill. kroner i 2002, dvs. en økning på 17,5 %. Driftsresultatet ble pluss 1,6 mill. kroner mot 1,8 i 2002.

Finanspostene viser en gledelig utvikling etter foregående års negative resultater. Instituttets plasseringer har en positiv kursregulering på 0,8 mill. i 2003.

I forbindelse med etableringen av Christian Michelsen Research i 1992 ga instituttet et rente- og avdragsfritt lån til det nye selskapet på 17,4 mill. kroner. Denne fordringen er skrevet ned i verdi til 7 mill. kroner i 2003-regnskapet. Nedskrivningen vises i regnskapet som en ekstraordinær kostnad etter finansposter og medfører sammen med andre finansposter et ordinært årsresultat på minus 9,2 mill. kroner.

Ordreinngangen var tilfredsstillende gjennom hele året og styret forventer at den positive tendensen fra siste halvår vil fortsette i 2004. Vilkårene for drift er således til stede. Instituttet har for de nærmeste årene lagt opp til en ekspansiv profil og styret ser positivt på mulighetene for resultatforbedring i 2004.

Samarbeidet med UiB og NHH

CMI har et tett samarbeid med de to sentrale akademiske institusjonene i Bergen gjennom bistillinger, studenter og dr. gradsstipendiater som har sin arbeidsplass ved instituttet.

Samarbeidsfondet mellom CMI og UiB delte i 2002 ut kr 442.000 til i alt 3 prosjekter med deltakelse av forskere fra de to institusjonene.

Instituttet har i løpet av 2003 hatt 18 studenter og 5 dr. gradsstudenter tilknyttet virksomheten.

Arbeidsmiljø og ansatte

Ved utgangen av 2003 hadde CMI 56 ansatte. Det er utført 48 årsverk ved instituttet i 2003. Instituttet fikk 3 nye medarbeidere i løpet av året og 3 ansatte har i løpet av året vært ute i permisjon. Instituttet tilstreber i tråd med intensjon og målsettinger i likestillingsloven å gi begge kjønn like muligheter ved ansettelse. 46 % av instituttets ansatte er kvinner. 2 av styrets 6 medlemmer er kvinner.

Arbeidsmiljøet på CMI er godt. Det er i 2003 ikke rapportert om skader eller ulykker. Instituttets virksomhet forurensrer ikke det ytre miljøet. Sykefraværet i 2003 var 3,46 %. Tilsvarende tall i 2002 var 5,47 %.

Christian Michelsen Research a/s

Christian Michelsen Research AS (CMR) ble etablert i 1992. Selskapet eies 50 % av CMI og 50 % av Universitetet i Bergen. Selskapet fører videre den oppdragsbaserte naturvitenskapelige FoU-virksomheten som tidligere ble drevet i regi av CMI, men med økende vekt på utvikling av nye løsninger og prototyper for næringslivet.

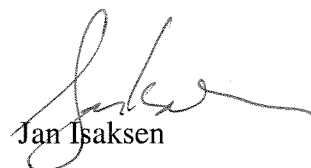
CMR satte i 2002 i gang en intern evaluering av samarbeidet med Universitetet i Bergen. Rapporten fra evalueringsgruppen forelå i september 2002. CMRs styre har på bakgrunn av de konklusjoner som kom i rapporten, vedtatt å søke en tettere organisatorisk tilknytning til UiB. I den sammenheng har CMRs styre henvendt seg til instituttet med det formål å se på eierstrukturen i selskapet. Denne saken vil komme til en avklaring i 2004.

Fondet Nationalgaven til Chr. Michelsen

Fra "Fondet Nationalgaven til Chr. Michelsen" ble det 7. juni utdelt et stipend innen samfunnsvitenskap og humaniora. Stipendet på kr 50.000 ble tildelt Hege Medin til støtte for forskningsopphold ved London School of Economics i samband med dr. gradsprosjekt innen samfunnsøkonomisk teori om internasjonal handel og ny økonomisk geografi.

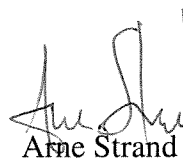

Ingvild Gilhus
styrets leder

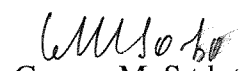

Anders Farestveit

Jan Isaksen

Stein Kuhnle

Siri Pettersen Strandenes

Arne Strand

Gunnar M. Sørbo
direktør